

Projectplan *Van Over de Rivieren*

Van over de rivieren

Toneelgroep **De Stoelen.**

Een live hoorspel
over liefde, oorlog en verraad

Tekst en regie
Hans van Hechten

Inhoud

Van Over de Rivieren

pagina

1. Opzet en korte inhoud	1
2. De voorstellingen	
3. Comité van aanbeveling	
4. Regie en tekst	2
5. Medewerkers	
6. Bijlagen	
a. Synopsis	3
b. C.V.'s	4-7
c. Geraapleegde literatuur	8
d. Toneelgroep De Stoelen	

Van over de rivieren

Van over de rivieren is geen gebruikelijk toneelstuk, maar een hoorspel in theatervorm.

In het onderstaande wordt duidelijk gemaakt waarom voor deze vorm gekozen is.

1. Opzet en korte inhoud

De tekst van dit stuk is verdeeld in twee delen.

Het eerste deel gaat over twee joodse broers die naar Nederland vluchten en daar een nieuw bestaan opbouwen. De gebeurtenissen worden gesitueerd aan het begin van de negentiende eeuw.

Het tweede deel speelt zich voornamelijk af tijdens de Tweede Wereldoorlog. In dit deel verraadt een katholieke vrouw haar joodse man en horen we hoe haar zoon daarmee omgaat. Dit deel is grotendeels gebaseerd op een tragische gebeurtenis in de familie van de schrijver.

In die zin is het een mengvorm tussen fictie en werkelijkheid. Inhoudelijk wordt in dit deel een beeld geschetst van een gemengd huwelijk (*twee geloven op één kussen...*).

Alle gebeurtenissen in beide delen worden voorzien van eigentijds commentaar.

Het geeft daarmee een reflectie van een jongere generatie op de gebeurtenissen van de Tweede Wereldoorlog. En het krijgt daardoor ook een wat luchtiger karakter.

1

In zijn algemeenheid kun je zeggen dat het stuk gaat over de hoop van immigranten op een beter bestaan en in het tweede deel zie je hoe die hoop de grond in wordt geboord.

Het stuk is tamelijk snel en makkelijk te realiseren: een concertante uitvoering of *aangeklede* reading met muziek en geluid. Of beter gezegd: een hoorspel in theatervorm.

2. De voorstellingen

Op 16 april 2020 zou de première plaatsvinden in het Haarlemmerhout Theater te Haarlem. Ook waren twee voorstellingen gepland op 4 mei 2020 in Theater Branoul te Den Haag.

Deze voorstellingen werden geannuleerd door de uitbraak van het Coronavirus.

Nu zal de première plaatsvinden in het nieuwe Haarlemse theater De Liefde.

Voorstellingsdata zijn: 29 en 30 april 2022, en 1 mei 2022 (matinee).

3. Comité van aanbeveling

Teresien da Silva, hoofd collecties van de Anne Frank Stichting,

Erik Somers, auteur en tentoonstellingsmaker werkzaam bij het NIOD. Zij woonden een proefvoorstelling bij in november 2019.

Erna van den Berg, programmamaker bij het artistiek bureau en de afdeling interactie van HNT. Zij las de tekst.

4. Regie en tekst

Van Hechten schreef en regisseerde een aantal toneelstukken en in het verleden veel hoorspelen bij diverse omroepen, in Nederland en in Duitsland. Sommige traditioneel, sommige experimenteel. Vanuit die ervaring heeft hij een tekst geschreven die een soort mengvorm is van theater en hoorspel.

De tekst is gebaseerd op de geschiedenis van zijn voorouders, maar aangevuld met fictieve elementen.

Onder het Melkwoud was een van zijn eerste theaterregies. Het werd een succesvolle productie met veel extra voorstellingen.

De acteurs hadden de tekst voor zich. Muziek en geluid werden ter plekke op het toneel gerealiseerd. Die vorm bleek zeer aan te slaan bij het publiek. Diezelfde vorm staat model voor déze productie.

Sommige geluiden zullen live gemaakt worden door de acteurs, of zijn te horen via een geluidsopname. Het muzikale aandeel zal verzorgd worden door violiste en performer Suzanne Groot.

Meer dan microfoons (en acteurs) zal er niet te zien zijn op het toneel. Hooguit een paar rekwisieten om het personage te verduidelijken.

5. Medewerkers

2

De cast

5 acteurs, drie mannen en twee vrouwen.

Carla Hardy voor de rol van *Fijgje* in Deel 1, als *moeder* in Deel 2.

Barbara Gozens, *vriendin* in Deel 2.

Sieger Sloot als *Tobias* in Deel 1, als *zoon* in Deel 2

Guy Lavreysen als *Marcus* in Deel 1, als *pastoor* in Deel 2

Hugo van Riet, *Duits officier* in Deel 2. Hij is tevens de geluidsman en zichtbaar op het toneel.

Violiste Suzanne Groot zal beide delen muzikaal ondersteunen, vaak in combinatie met de geluidseffecten. Zij zal de muziekfragmenten zelf vormgeven en componeren.

De 5 acteurs zijn gedurende beide delen aanwezig en geven commentaar op het gebeuren in tussenteksten.

Productioneel

Geluidsadviezen: Mattie Poels:

Publiciteit: Truus Vlaanderen en Wim de Jong

Illustratie flyer en poster: Jeska Verstegen

Vormgeving flyer en poster: Elly Bonsen

Zakelijke leiding: Aart van der Kuijl

6. Bijlagen

a. Synopsis

Deel 1

Twee joodse broers ontvluchten Duitsland. Marcus is de verstandige van de twee, hij is slager. Zijn broer Tobias is een levensgenieter en speelt viool. Hun tocht verloopt moeizaam. Maar dankzij de onuitputtelijke fantasie van Tobias houden ze de moed erin. Hij droomt van mooie vrouwen en een geweldig nieuw bestaan. Marcus zorgt op zijn manier voor zijn broer, slacht onderweg een konijn. Dan zien ze aan de overkant van een rivier een dorp. Het stormt en regent. Ze roeien met een bootje naar de overkant. Tobias komt in het water terecht, dreigt te verdrinken. Een vrouw uit het dorp, genaamd Figgje, redt hem. Tobias wordt verliefd op haar. Zij beantwoordt aan zijn ideaalbeeld. Zij leert hem zwemmen. Als er weer storm opsteekt probeert Tobias mensen te redden. Dit keer verdrinkt hij. Marcus blijft achter, met Figgje... Dan wil hij zijn hele familie over laten komen uit Duitsland. De tekst is poëtisch. De commentaarteksten zijn relativerend.

Duur: ongeveer 40 minuten

Deel 2

Dit deel speelt zich grotendeels af aan het eind van de oorlog. Enkele jaren daarna bezoekt een zoon zijn moeder. Zij is ziek. Hij wil haar nog één keer spreken over het verleden. Dan (terug in de tijd) horen we hoe de moeder haar toevlucht zoekt bij een vriendin. Ze heeft huwelijksproblemen. En problemen met haar zoon. De vriendin is aangesloten bij de NSB. Weer terug bij het gesprek tussen moeder en zoon. De zoon wil dat zij vertelt over de relatie met zijn vader, het sprookje dat eens tussen hen bestond en dat zo wreed verstoord werd, hoe ze elkaar beminden en hoe de liefde verdween. Steeds is er een afwisseling tussen gesprekken van moeder en zoon en de gesprekken van haar met de vriendin. De vriendin raadt haar aan te scheiden. Dit blijkt niet mogelijk omdat haar man joods is. Advocaten willen er niet aan meewerken omdat hij daardoor waarschijnlijk in een werkkamp terecht komt. Ten einde raad en daartoe aangezet door haar vriendin, wendt de moeder zich tot een Duitse officier van de Sicherheits Dienst. Deze zorgt ervoor dat de vader opgepakt wordt. Hij eindigt in Auschwitz. Een priester neemt het op voor de moeder, probeert haar te verdedigen. Zij heeft uit wanhoop gehandeld, meent hij. De zoon is vol verwijten naar zijn moeder. Hij dreigt door te draaien in zijn woede. Via de commentaarteksten wordt deze uitbarsting gestopt. Ook deze tekst is poëtisch, maar grimmiger dan in deel 1. Beide delen worden ondersteund door vioolmuziek.

Duur: ongeveer 40 minuten

b. Cv's

Hans van Hechten

Artistieke leiding

Levensloop

Hij werd geboren in 1946, in Dordrecht.

Na de middelbare school studeerde hij psychologie.

In 1980 maakte hij de ommezwaai naar theater.

Als acteur werkte hij met diverse regisseurs, onder meer Annemarie Prins, Franz Marijnen, Dirk Tanghe. Hij was ook regelmatig te zien op TV en in enkele speelfilms.

Daarnaast schreef hij een aantal toneelstukken en vele hoorspelen.

Zijn hoorspelen *De grote fuga*, *De gijzeling* en *Kuokkala* (bewerking) werden genomineerd voor buitenlandse festivals.

Zijn toneelbewerking van Flaubert's roman *Bouvard en Pécuchet* (regie: Shireen Strooker) was een theatersucces en beleefde een aantal extra voorstellingen. In 2008 werd zijn toneelstuk *Lucy, een Monsterproces* (over verpleegkundige Lucia de Berk) gespeeld. Op zijn initiatief werd de film over haar geproduceerd.

Vanaf 1989 begon hij ook voor toneel te regisseren. Tot op heden ruim twintig theaterregies.

Zijn eerste regie (*Onder het Melkwoud*) beleefde een aantal extra voorstellingen. Daarna een aantal bewerkingen van klassieke stukken bij Theater te Water in Groningen, o.a. *Molières Leerschool voor Vrouwen*. Met amateurs groots opgezette spektakels op locatie: *Brechts Driestuiversopera*, *De Patiëntiebloem* (een rederijkers stuk en variaties hierop) en het succesvolle *1672 NU!*, een theaterproject over het Rampjaar 1672.

Recent *De Vrek* van Molière met zwarte acteurs, een productie met meer dan 40 voorstellingen. En met amateurs Shakespeare's *Vrolijke Vrouwtjes van Windsor*.

Website: www.hansvanhechten.nl

Aart van der Kuijl

Zakelijke leiding

In 1989 studeerde hij af aan de UVA af in archeologie en kunstgeschiedenis.

Hij was curator van diverse exposities en manifestaties in Haarlem en omstreken. Van 2005 tot 2010 was hij artistiek directeur van de Vishal in Haarlem.

In 2019 publiceerde hij een monografie over leven en werk van de laatmiddeleeuwse kunstenaar Geertgen tot Sint-Jans (circa 1465-1495) met een expositie in het Frans Hals Museum.

Naast een aantal andere bestuurlijke activiteiten is hij vanaf 2016 tot heden bestuurslid Kunst/Journalistiek RTVI-zender Haarlem105.

Tevens is hij eigenaar van kunsthistorisch tekst- en organisatiebureau Art for Art's Sake.

Op dit moment werkt hij aan een monografie over de schilder Jan Mankes en is vanaf 2020 verbonden aan toneelgroep De Stoelen als zakelijk leider.

Website: www.artforartsake.nl

Acteurs

Sieger Sloot (1977)

Studeerde in 2000 af aan de Amsterdamse Toneelschool.

Na zijn afstuderen speelde hij in voorstellingen als *Blind Date* en *Mephisto* bij Hummelinck Stuurman, *De Wilde Eend* bij de Theatercompagnie, *Verlichtinglight* bij Mugmetdegoudentand en *Expats* bij Het Toneel Speelt. In seizoen 2014/2015 was hij te zien in de theatervoorstelling *De Ontdekking van de Hemel* en in het voorjaar van 2014 weer bij Mugmetdegoudentand in het bekroonde *Kunsthart*.

Hij speelde ook in televisieseries als *Keyzer & de Boer advocaten* (2008), *Vuurzee* (2009), *Floor Faber* (2009), *Aspe* (2011) en de kinderserie *Vrijland* (2011). Hij was medeschrijver en acteur bij het komische programma *Nieuw Dier*. Daarnaast te zien in het comedy programma *Wat Als...?* en in films als *Alles is liefde* (2007), *Dik Trom* (2010), *Dolfje Weerwolfje* (2011), *De verbouwing* (2012), *Matterhorn* (2013), *Hartenstraat* (2014) en *Nena* (2014). Recent had hij een grote rol in de televisieserie *Stanley H* (2019, regie Tim Oliehoek), de bekroonde korte film *Korte kuitspier* (2019), en de film en tevens miniserie *Riphagen* (2016, regie Pieter Kuijpers).

Naast zijn tv-, film- en theaterwerkzaamheden heeft hij zich de afgelopen jaren ontwikkeld als veelgevraagd voice-over, regisseur en schrijver.

In 2020 is hij te zien in de serie *Koppensnellers*, in de regie van Michiel van Jaarsveld en Margien Rogaar.

Guy Lavreysen (1950)

Freelance acteur, regisseur en schrijver.

Hij schreef onder andere het muziektheaterstuk *Van 't slot af* en diverse hoorspelen voor de Belgische radio, de Nederlandse omroep en Radio France. Als danser was hij verbonden aan de Belgische keurgroep *Tijl* met optredens door Europa, de U.S.A. en Israël. Hij studeerde af aan de toneelacademie van Maastricht en was vervolgens vijftien jaar gelieerd aan Toneelgroep Theater Arnhem in voornamelijk grote rollen. Ook acteerde hij in meer dan 80 hoorspelen en diverse films. Hij regisseerde onder meer *Feestelijk gehandicapt*, een spektakelstuk met 60 verstandelijk gehandicapten en onlangs de musical *Heksenwaan*.

Van 1993 tot 2011 was hij programmamedewerker bij de culturele afdeling van de K.R.O.-radio. Hij doceerde toneel aan de Academie van Vilvoorde, België. Tevens was hij docent schrijftraining toneel bij 't Colofon, Amsterdam.

Carla Hardy (1956)

Aangenomen op de toneelschool en kunstacademie in Amsterdam in 1976. Ze koos voor de toneelschool, maar is naast haar werk als actrice altijd blijven beeldhouwen en boetseren. Meteen na haar opleiding debuteerde zij met een hoofdrol in de film *Menuet* (1983) van regisseuse Lily Rademakers. *Menuet* werd dat jaar de Nederlandse inzending voor het filmfestival van Cannes. Later speelde ze leidende rollen in films als *Gebroken Spiegels*, *Belle van Zuylen* en *Viva Boer Gerrit*. Ze is onder andere bekend door haar rol van Hetty Hartsuiker in de tv serie *We zijn weer thuis* van Wim T. Schippers, diverse Lolamoviola's, *Policiers (Baantjer, Flikken Maastricht)*, *Jiskefet* en *Lotte*. Als toneelactrice begon ze bij toneelgroep Centrum. Daarna speelde ze o.a bij Het Ro, Art en Pro, Huis aan de Amstel, Growing Up in Public en Toneelgroep Maastricht. Ze maakte ook regelmatig eigen producties en locatie projecten, zoals *Brieven naar Zee* over een schippersvrouw op Texel.

Barbara Gozens

Studeerde in 1980 af aan de Toneelschool in Arnhem. Begonnen bij Toneelgroep Sater, daarna 7 jaar verbonden aan Toneelgroep Theater (nu Oostpool). Speelde in diverse producties bij andere gezelschappen o.a. het RO Theater, De Kern en Toneelgroep Würz.

En in verschillende TV-producties, o.a. *Bureau Kruislaan*, *Vrouwenvleugel*. Afgelopen seizoen o.a. te zien in *Flikken Maastricht*. Ze werkt ook al vele jaren als trainingsactrice. De afgelopen seizoenen was ze te zien in *Ik en mijn Broer* door toneelgroep De Stoelen.

Hugo Alexander van Riet (1946)

Zanger, acteur en muzikant. Was medeoprichter van La Mama Amsterdam. Speelde mee in de musicals *Salvation* en *Hair* begin jaren '70. Toerde 12 jaar in Frankrijk met singer-songwriters-duo Alexander & Astley. Was te zien in diverse TV-producties en films. Heeft gespeeld in diverse bands en doet dit nog steeds.

Werkt sinds '95 ook als trainingsacteur.

Suzanne Groot

Suzanne Groot begon op 6-jarige leeftijd met vioolspelen. Al snel bleek zij een jong talent. Na haar conservatorium in Utrecht en Rotterdam speelde zij in binnen- en buitenlandse orkesten waaronder de Deutsche Kammer Akademie, het Radio Kamer Orkest, als concertmeester van het Limburgs Symphonie Orkest, en het Radio Symphonie Orkest.

Later gaf zij haar orkestbanen op, om een nieuwe impuls te geven aan haar manier van musiceren. Op bouwplaatsen, oude fabrieken en in de gevangenis van Haarlem.

Sindsdien is Suzanne een vat van mooie excentrieke ideeën. Zij is vernieuwend bezig en een bekende trendsetter.

c. Geraadpleegde literatuur

Voor Deel 1

Artikelen van historicus Bart Wallet over de Dijksynagoge te Sliedrecht, o.a. Joods leven aan de Merwede, Joods leven in de Alblasserwaard, Sliedrechts Israël: Joods leven in een klein bagger dorp, etc.
Artikelen van de Historische Vereniging Sliedrecht

Voor Deel 2

NIOD, archiefonderzoek
Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging/Nationaal Archief, processtukken

Algemeen:

Chaim Potok, *Omzwervingen*

Simon Schama, *Geschiedenis van de Joden*.

J.C.H. Blom e.a., *De geschiedenis van de Joden in Nederland*.

Robin te Slaa en Edwin Klijn, *De NSB*.

d. Toneelgroep de Stoelen

De toneelgroep heeft als doel het uitbrengen van eigen toneelproducties buiten de reguliere toneelprogrammering.

Als eerste productie werd een toneelstuk van Eugène Ionesco gespeeld, *De Stoelen*. Acteurs waren Barbara Gozens en Hans van Hechten, regie Jules Terlingen. Het stuk ging in première in 2010 in de Toneelschuur te Haarlem. Daarna volgde een klein tournee in diverse theaters.

Als tweede stuk ging in 2016 *Ik en mijn Broer* in première. Tekst en regie: Hans van Hechten. Acteurs: Barbara Gozens en Hugo van Riet. Dit stuk handelde over de relatie tussen haar en haar schizofrene broer. Het werd vele malen gespeeld, vooral binnen de GGZ.

De toneelgroep is onderdeel van Stichting Vlechtwerk.

Het bestuur bestaat uit:

Rupert van Heijningen, jurist, voorzitter;

Andries de Nooij, ondernemer, secretaris/penningmeester;

Patty Stenger, filmproducente en scenarioschrijver.

Hans van Hechten, artistiek leider

Aart van der Kuijl, zakelijk leider

Haarlem, 2021